

Mot en kunskapsbaserad mediepolitik

En introduktion av Mediadelcom-metoden

Mot en kunskapsbaserad mediepolitik

En introduktion av Mediadecom-metoden

Redaktör
Petra Szávai,
Mérték, Hungary

MEDIAdelcom

Tartu–Budapest

2023

Originalalets titel

*Towards a Knowledge-Based Media Governance
The Mediadecom Method*

Mediadecom
Tartu–Budapest
2023

Deliverable 5.1

Redaktör Petra Szávai

Medarbetare Epp Lauk, Tanya Sakzewski

Layout Urmas Loit

Översättning till svenska Moa-Lisa Björk

Omslagsbilden är tagen på det estoniska radio- och tevemuseet av Silver Köster, Visit Järva. De grafiska elementen kommer från [Pixabay](#), [Onlygfx](#), [Pngwing](#).

Foton: Britten Dortmans; Filip Naumienko; Sharik Ali, Melinda Fiorino, Simon Park, Ivana Divišová, Ron Porter, Gerd Altmann, Petra, PublicDomainPictures, geralt, från [Pixabay](#); Irvan Smith, AbsolutVision från [Unsplash](#); Freepik, DCStudio från [Freepik](#); från [PikPng.com](#), [PngEgg.com](#), [Pngtree](#).

Varje land som ingår i Mediadecom har gett ut den här e-boken på sitt eget språk, och också lagt till landspecifik information.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 101004811.

The contents of this deliverable are the sole responsibility of MEDIADELCOM and do not necessarily reflect the opinion of the European Union.

© Mediadecom, 2023

Mérték Médiaelemző Műhely [Mertek Media Monitor], Hungary
Tartu Ülikool [University of Tartu], Estonia

Innehåll

Innehåll	3
Kära läsare!	4
Navigation i mediematrisen	6
Mediekunskapsbevakning	12
Yttrandefrihet och informationsfrihet	15
Medieansvar	19
Att bevaka journalistikens hållbarhet – några kritiska faktorer	21
Vem räknas som journalist?	23
Vem samlar in data om medieanvändning?	26
Hur hör allt ihop?	28
Den systematiska analysmetoden <i>fuzzy set qualitative comparative analysis</i> (fsQCA)	32
Metaanalys kan vara coolt!	35
Studieövningar	38
Vad blir nästa steg?	40
Författare	42

Kära läsare!

Välkommen till e-boken *Mot en kunskapsbaserad mediepolitik: En introduktion av Mediadelcom-metoden*. Syftet med den här boken är att ge dig en introduktion till vad mediekunskapsbevakning är, och till dess relevans och potential att hjälpa beslutsfattare på både nationell och europeisk nivå att fatta välinformerade beslut när det gäller mediepolitik.

Boken handlar främst om bevakning och metaanalys av studier om mediasamhället, och syftet är att ta reda på både vad och hur mycket vi vet, men också vad vi *inte* vet om den påverkan medieförändringar eller deliberativ kommunikation har på samhället. I dagens verklighet med krig, pandemier och andra kriser är det viktigt att ha en hög medvetenhet om hot mot yttrandefrihet, tillgång till information och fakta, och om andra faktorer som är avgörande i en demokrati.

Hanna Azemsha, en belarusisk/polsk journalist vid en manifestation i Warszawa i maj 2023.

Den belarusiska journalisten Hanna Azemsha, som jobbar i Polen för Bersat TV, menar att alla tecken som pekar på att dessa friheter är hotade måste tas på största allvar av allmänheten, annars kommer de att gå förlorade precis som de gjort i Belarus. Den auktoritära regimen där bildades inte över en natt, utan tecknen fanns där länge utan att någon tog dem på allvar.¹ Det är därför av yttersta vikt att främja delibe-

¹ Läs artikeln här: <https://www.mediadelcom.eu/breaking-down-the-walls-artists-and-journalists-send-a-strong-warning-of-the-dangers-of-complacency/>

rativ kommunikation i europeiska samhällen, och av den anledningen är också bevakningen av befintliga kunskaper om nyhetsmediernas omvandling nödvändig.

Denna publikation har ett metodologiskt fokus och riktar sig främst till universitetsstudenter inom journalistik eller medier. Den första delen av boken kan dock vara av intresse även för en bredare publik, då den ger en inblick i några extremt viktiga områden i det EU-finansierade Horizon 2020 forskningsprojektet Mediadelcom. Det huvudsakliga syftet med projektet är att ta fram ett diagnostiskt verktyg som gör det möjligt för beslutsfattare, medieexperter, journalister etc. att identifiera vilka risker och möjligheter som dagens medieomvandling innebär för deliberativ kommunikation – ett begrepp som vi ska bekanta oss med nedan. Den här e-boken presenterar de första resultaten från projektet: en metaanalytisk metod för att samla in data och bevaka forskningen i olika mediedomäner. På så sätt blir det möjligt att både sammanfatta kunskapen och göra en bedömning av risker och möjligheter för deliberativ kommunikation, och att identifiera kunskapsluckor på området. Genom denna kunskapsbevakning och metaanalys blir det tydligt hur de 14 länderna som deltar i Mediadelcom har kunnat analysera sin medieutveckling. Nivån och kvaliteten på relevant kunskap skiljer sig dock stort mellan länderna. Boken erbjuder läsaren perspektiv från alla dessa länder.

I den första delen av boken sammanfattas metodens underliggande teori av dels Epp Lauk och Martin Oller Alonso, dels Tobias Eberwein och Halliki Harro-Loit. Sedan följer texter som fokuserar på olika mediedomäner, där Evangelia Psychogiopoulou och Anna Kandyla guidar oss genom mediejuridiken, Marcus Kreutler tittar på medieansvar, och Peter Berglez och Mart Ots diskuterar journalistikens hållbarhet. Lenka Waschková Císařová:s text utforskar journalisternas kompetenser, medan Ragne Kõuts-Klemm, Iveta Jansova och Lilia Raychevas bidrag handlar om medieanvändning, följt av en text om mediekompetenser av Alnis Stakle och Anda Rožukalne. Det sista metodologiska bidraget är skrivet av Dina Vozab, Zrinjka Peruško och Filip Trbojević, och det visar på möjligheterna med att använda en jämförande, kvalitativ *fuzzy set*-analys för att uppskatta risker och möjligheter med deliberativ kommunikation. Slutligen bjuder Martin Oller Alonso och Sergio Splendore in läsaren på en resa för att utforska Mediadelcom-projektets metaanalytiska metod. Som avslutning finns tre fallstudieövningar som låter studenter (men även andra!) öva på en praktisk tillämpning av vårt tillvägagångssätt.

Tack för att ni läser det här, och hoppas att ni får nöje av upptäcktsfärden!

Redaktörerna

Navigation i mediematrisen

Att blottlägga risker och möjligheter för deliberativ kommunikation i ett ständigt föränderligt europeiskt landskap

Epp Lauk & Martin Oller Alonso

Den här boken fokuserar på att upptäcka risker och möjligheter för deliberativ kommunikation i och av nyhetsmedier (figur 1). Den baseras på forskning som gjorts i en första fas av ett projekt som finansierats av EU och som heter *“Critical exploration of media related risks and opportunities for deliberative communication: Development scenarios of the European media landscape”* (Mediadelcom). Som titeln antyder kommer den andra fasen av detta projekt att fokusera på att skapa modeller som kan hjälpa beslutsfattare och medieexperter att förutse möjliga risker och möjligheter för deliberativ kommunikation, och att därigenom fatta välgrundade beslut.

Figur 1.1 Risker och möjligheter för deliberativ kommunikation

Varför “deliberativ kommunikation”?

Mediadelcoms åsikt är att deliberativ kommunikation kan stödja och förstärka de demokratiska principerna. Med deliberativ kommunikation menas en sorts kommunikation som syftar till att underlätta initierade och rationella diskussioner med ömsesidig respekt bland individer med olika åsikter och/eller intressen. Med andra ord, en välfungerande samhällsdebatt. Bayer (2018: 45) sammanfattar de nödvändiga förutsättningarna för deliberativ kommunikation så här: *“(a) allmän tillgång eller insyn, (b) ett inkluderande deltagande, (c) lika villkor för alla deltagare (vad gäller deras rätt att tala, kritisera och vara av annan mening, eller att föreslå andra alternativ)”*. Det finns ytterligare tre villkor som måste vara uppfyllda för att deliberativ kommunikation ska vara möjlig: tillräcklig, adekvat och riktig information; ett offentligt forum för denna kommunikation; och en kommunikationskultur som främjar samtalsklimatet i samhället. Det är nyhetsmediernas uppdrag att se till att dessa villkor är uppfyllda. Genom att främja en öppen och inkluderande deliberativ process kan aktörerna inom nyhetsmedier hjälpa till att skapa förtroende och att gynna välinformerade beslut bland sina användare.

Vi vet alla att det inte existerar några perfekta förutsättningar för deliberativ kommunikation. Men, för att parafrasera Winston S. Churchill, vi vet också att demokrati är den bästa av alla dåliga former av styrelseskick. Så, vilka är riskfaktorerna som äventyrar förverkligandet av deliberativ kommunikation i ett demokratiskt samhälle?

En av de risker som är enklast att identifiera i moderna demokratier är gradvis minskning av yttrande- och informationsfrihet. Den kan komma i många olika former. Det finns till exempel en ökad benägenhet hos makthavare i vissa länder att inleda rättsprocesser mot journalister och opinionsbildare om de kritiserar offentligt (s.k. SLAPP-fall²). Det huvudsakliga syftet är att skrämja och utblotta journalister både ekonomiskt och moraliskt för att få stopp på deras kritik. Organisationer och företag råder ofta sina anställda att inte lämna ut information till allmänheten, även när det inte handlar om affärshemligheter. Denna benägenhet kommer i förlängningen att minska transparensen i samhället. Frågan är vem som bör och kan stå emot sådana angrepp. Svaret är journalister som är motiverade och yrkeskunniga och som kan avslöja mekanismerna bakom angreppen och också förklara dem för medborgarna. Men vad händer om det i ett land inte finns tillräckligt många journalister som törs kritisera det som myndigheter eller makthavare gör?

Deliberation kräver deltagare som innehar den korrekta information som behövs för att fatta välinformerade beslut, men om vi lägger till vilseledande information i ekvationen kan det leda till felaktiga slutsatser eller även till skada. Det är medieaktö-

² Läs mer om SLAPP här:

https://en.wikipedia.org/wiki/Strategic_lawsuit_against_public_participation

rernas ansvar att faktagranska och verifiera information innan den presenteras för allmänheten, men det finns alltid en risk att felaktig eller vilseledande information slinker igenom. En mer svårupptäckt risk har att göra med förmågan och motivationen hos medborgarna att skilja mellan pålitlig information och propaganda. För att ta det ytterligare ett steg, om för många människor är omedvetna eller oförmögna att identifiera vilseledande information eller lögnen kan det vara ett tecken på att det finns problem med utbildningssystemet eller att medierna är politiskt vinklade. Detta innebär att det kan finnas anledning att lägga stark tonvikt vid informationskompetenser i den formella utbildningen eller i civilsamhället, vilket kan leda till ett samhälle där majoriteten är mindre mottaglig för propaganda.

En annan risk är att vinklade medier påverkar deliberationen. Nyhetsmedier kan presentera information på ett sätt som talar för den ena eller den andra sidan i en sakfråga. Detta kan påverka åsikterna hos deltagarna i deliberationen och motverka ett öppet och inkluderande samtal. Alla dessa risker är sammanflätade, och några av dem kan bli allvarliga hot mot demokratin medan andra kan balanseras av möjligheter.

Hur utförs forskningen?

Vårt mål var att gå igenom den tillgängliga medieforskningen i 14 länder för att identifiera risker och möjligheter för deliberativ kommunikation.

Vi började med att utföra en omfattande litteraturgenomgång av nio olika forskningsfält, nämligen journalistikstudier, medieekonomi och -styre, mediekonsumtion/användarforskning, mediekunskap, medie- och kommunikationsetik, informations- och mediereglning, politisk kommunikation, principer och system inom medie- och kommunikation, och medie- och kommunikationssociologi. Vi närläste akademiska publikationer och frågade oss själva – var kan vi hitta diskurserna om risker och/eller möjligheter? Sedan sammanställde vi fyra olika domäner av forskning om risker och möjligheter (se figur 1.2).

När vi definierat de fyra domänerna tog vi fram listor på indikatorer (konceptuella och operationella variabler) för att identifiera vilka risker och möjligheter som fanns inom varje domän. Dessa variabler fick sedan styra hur vi värderade det aktuella forskningsläget vad gällde förmågan till mediebevakning i vart och ett av de 14 länderna.

Figur 1.2 Domäner för forskningen om medierelaterade risker och möjligheter för deliberativ kommunikation

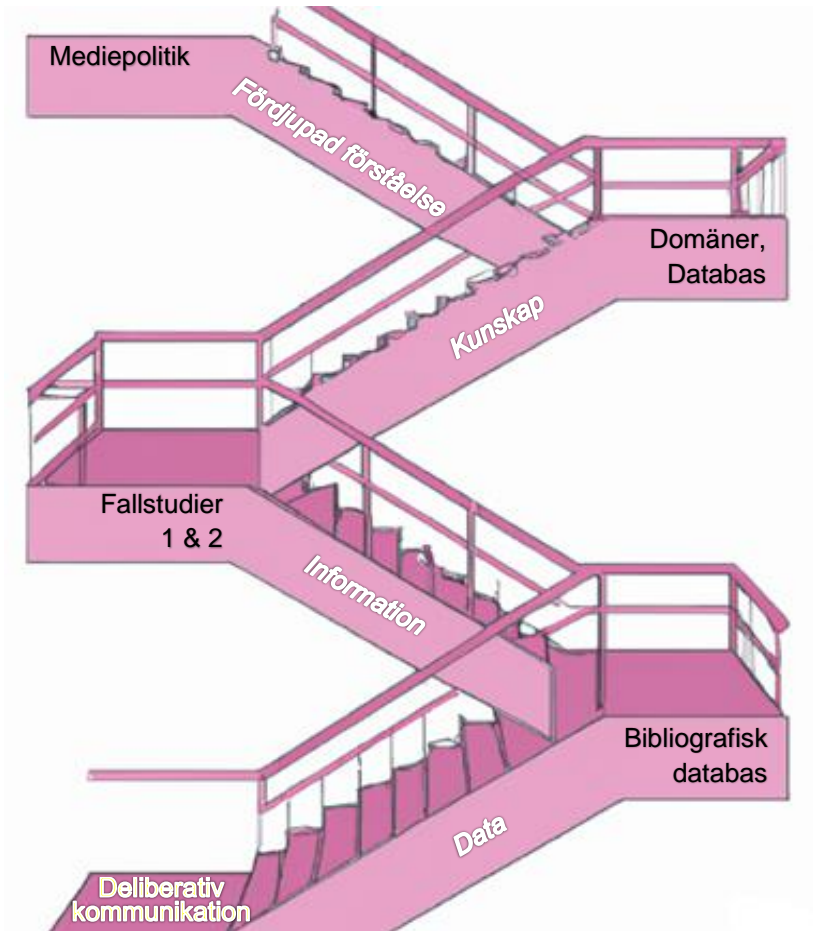
I steg två skapade vi en bibliografisk databas som har mer än 5 600 systematiserade och klassificerade referenser (i en Excel-fil)³.

I det tredje steget producerades nationella rapporter över förmågan att utreda och bevaka medier och deliberativ kommunikation, vilket besvarade viktiga frågor om risker och möjligheter⁴.

I steg fyra gjorde vi en innehållsanalys (både manuell och med datakalkyler) av de nationella rapporterna, och vi fick ut information om forskning inom medier och deliberativ kommunikation i vart och ett av länderna, som ett komplement till "domändatabasen". Analyserna av de olika domänerna möjliggjorde avancerade jämförelser över alla de dimensioner och områden där deliberativ kommunikation studeras. I det femte steget fokuserar vi på databaserad mediepolitik, och tar hjälp av motivationsmodeller och agentbaserad simulering för att förutse medieutvecklingen.

3 Databasen är öppen för alla på: <https://datadoi.ee/handle/33/515>

4 Fallstudie 1: <https://dspace.ut.ee/handle/10062/89278>

Figur 1.3 Stegen i Mediadelcom-metoden

Den här e-boken låter läsaren följa med på en kort rundtur genom den snåriga forskningen för att identifiera de risker och möjligheter som deliberativ kommunikation ställs inför vid medier under omvandling. Boken presenterar några teoretiska och metodologiska angreppssätt som kan användas genom att göra metaanalyser av existerande studier på medieomvandling.

Referenser:

Bayer, M. J. (2018). *Deliberation in the lab. The effect of communication on information sharing, cooperation, and consensus* [Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades eines Doktors der Sozialwissenschaften (Dr.rer.soc.)] Konstanzer Online-Publikations-System (KOPS). <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:bsz:352-2-z1tlv29358su0>.

Mediekunskapsbevakning

Vem bevakar och granskar medierna?

Tobias Eberwein & Halliki Harro-Loit

Medier och journalistik spelar en viktig roll i vårt moderna samhälle: genom att samla ihop och presentera relevanta nyheter för användarna fyller de en informationsfunktion. På så sätt bidra de till att skapa en offentlig sfär – ett mycket viktig faktor för deliberativ kommunikation. Det händer ofta att journalistiken fungerar som tredje statsmakt genom att granska elitens makt i allmänhet och den politiska elitens makt i synnerhet. Detta blir möjligt när medierna står fria från statlig inblandning – åtminstone i demokratiska mediesystem.

Men hur kan vi försäkra oss om att medier och journalistik verkligen lever upp till dessa förväntningar? Vem bevakar och kritiskt granskar medierna?

Journalistiskt innehåll bör vara fritt från politisk kontroll, men det är den goda mediepolitikens och beslutfattarnas ansvar att skapa en miljö som gör det möjligt för medierna att bedriva sin verksamhet på bästa sätt. För att det ska bli möjligt är beslutfattarna beroende av pålitliga data. De behöver veta vad som händer i medierna. Vilka nyhetskanaler finns för närvarande tillgängliga i deras land, och hur använda och betrodda är de? Hur många journalister är aktiva, och är de verkligen fria från extern påverkan? Möjliggör det juridiska ramverket pluralistisk medietäckning, dvs. mångfald? Vilka åtgärder finns på plats för att öka mediekompetensen och hur effektiva är de?

Sådana frågor kan besvaras med hjälp av medieforskning och olika mediebevakningsprojekt. Den icke-statliga organisationen Reportrar utan gränser publicerar exempelvis en årlig rapport – *World Press Freedom Index* – som mäter tillståndet för mediefrihet runtom i världen. *Media Pluralism Monitor* erbjuder ett verktyg som bedömer svagheter i mediesystem som kan utgöra hinder för mediepluralism i Europa. *Worlds of Journalism study* genomför undersökningar bland journalister för att granska synen

på yrket internationellt sett. *Reuters Institute's Digital News Report* ger insikter om medieanvändningen i det digitala medielandskapet.

Mediadelcom-projektet samlade in ett stort antal studier om medier och journalistik som har utförts och publicerats i vart och ett av projektländerna. En del av dem innehåller omfattande datauppsättningar – i vissa fall möjliggör de till och med longitudinella analyser – medan andra är mindre fallstudier som fokuserar på ett visst fenomen. En del studier har genomförts av stora internationella forskarteam; andra har utförts av studenter. Men alla bidrar tveklöst till målet att bevaka medier och medie-relaterade förändringar. Det är emellertid inte så att tillgången på systematiska data automatiskt leder till bättre mediepolitik.

Mediadelcom applicerar därför den välkända "kunskapspyramiden" för att beskriva kvalitet och användbarhet av olika källor i bevakningssyfte. Denna modell skiljer på fyra grundläggande kategorier: data, information, kunskap och fördjupad förståelse. Det finns exempelvis många medieföretag som samlar in data om vilka medieprodukter som används och hur länge. Men det är först när denna data behandlats och bearbetats som det blir till information. Organiseringen av denna information (det vill säga interna rapporter av medieorganisationer, eller rapporter som återfinns i akademiska medier eller journalistiska undersökningar) skapar kunskap. Nivån av fördjupad förståelse blir slutligen en indikator på i vilken utsträckning den insamlade kunskapen kan tillämpas och leda till evidensbaserade beslut om hur mediepolitiken ska utformas.

"Kunskapspyramiden" hjälper oss att förstå att kunskap och fördjupad förståelse är av avgörande betydelse för de som beslutar hur mediepolitiken ska utformas. Den är också ett relevant verktyg för att få reda på vem som samlar in vilken sorts information och kunskap, och vem som till slut omvandlar kunskapen till fördjupad förståelse. Vilka motiv och kompetenser har dessa personer? Mediadelcoms huvudsakliga syfte är att identifiera vilka aktörer inom mediebevakning som är mest värdefulla för att belysa risker och möjligheter för deliberativ kommunikation. Vi fokuserar således på fyra centrala domäner: (a) *juridisk och etisk reglering av medier*, (b) *journalistik*, (c) *medieanvändningsmönster* och (d) *mediekompetenser*.

Vidare läsning:

- Centre for Media Pluralism and Media Freedom. (2022). *Monitoring media pluralism in the digital era: Application of the Media Pluralism Monitor in the European Union, Albania, Montenegro, the Republic of North Macedonia, Serbia and Turkey in the year 2021*. European University Institute. <http://hdl.handle.net/1814/74712>
- Hanitzsch, T., Hanusch, F., Ramaprasad, J., & de Beer, A. S. (Eds.). (2019). *Worlds of journalism: Journalistic cultures around the globe*. Columbia University Press.
- Newman, N., Fletcher, R., Robertson, C. T., Eddy, J. & Nielsen, K. R. (2022). *Reuters Institute Digital News Report 2022*. Reuters Institute for the Study of Journalism.

https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2022-06/Digital_News-Report_2022.pdf

Reporters Without Borders. (2022). World Press Freedom Index. <https://rsf.org/en/index>

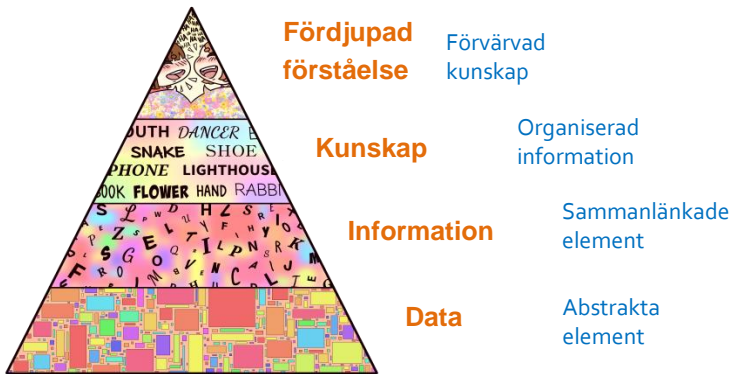

Figure 2.1. The “knowledge pyramid”

I vissa fall hjälper denna typ av mediekunskapsbevakning inte till att forma en kunskapsbaserad mediepolitik. I dessa fall kan vi säga att det finns en risk. Det kan exempelvis finnas många olika medieforskare i ett land, men de kanske inte undersöker de mest relevanta demokratifrågorna eller problemen. Ett sådant land skulle behöva diskutera och komma överens om vad man ska fokusera på. I vilka frågor kan vi se en brist på pålitlig kunskap? Det bör också finnas ett motiverat organ som kan koordinera befintliga kunskaper och motivera beslutsfattarna att hantera möjliga risker gällande deliberativ kommunikation – till exempel medborgares (o)förmåga att identifiera propaganda och fake news.

Yttrandefrihet och informationsfrihet

Vad innebär det, och hur kan vi bevaka att de skyddas?

Evangelia Psychogiopoulou & Anna Kandyla

I Europa åtnjuter medborgare och journalister yttrande- och informationsfrihet, men ibland är dessa friheter under allt större press från regering, myndigheter och andra makthavare. Lagar och hot om att dras inför rätta kan också ha ett negativt inflytande på yttrande- och informationsfrihet och mediernas möjlighet att verka fritt. I länder där yttrande- och informationsfrihet bejakas och värnas är utsträckningen av legitimt statligt ingripande genom lagar och regler strikt begränsad till dels en strävan efter att skydda allmänhetens intresse i en fungerande demokrati, dels att skydda individuella medborgare vad gäller rätten till privatliv eller att skydda minderåriga. När det kommer till hot om rättsliga åtgärder är strategiska rättsprocesser med syfte att förhindra offentlig debatt (SLAPP) ett växande hot mot yttrande- och informationsfrihet. Ogrundade rättsprocesser har i vissa länder blivit ett allt mer utbredd medel för att tysta den offentliga debatten, men det har dröjt att få på plats svarsåtgärder för att sätta stopp för denna taktik och att skydda viktiga aktörer i samhället som tjänar allmänhetens bästa.

Yttrande- och informationsfrihet är livsnödvändiga förutsättningar för deliberativ kommunikation via medierna. Yttrandefrihet är en grundläggande mänsklig rättighet och skyddad i EU-ländernas individuella grundlagar. Yttrandefriheten skyddas uttryckligen i EU:s *Charter of Fundamental Rights* (CFR) som trädde i kraft 2009, ihop med Lissabonfördraget, och den gäller i alla EU-länder när de agerar inom ramen för EU-lagen. Yttrandefrihet finns också med i *European Convention on Human Rights* (ECHR), den första konventionen i Europarådet, i vilket alla EU-länder finns representerade. Artikel 11 CFR och artikel 10 ECHR slår fast att alla har rätt till yttrandefrihet. Båda artiklarna klagar också att yttrandefriheten värnar rätten att uttrycka sina åsikter, synpunkter och tankar, och rätten att ta emot och ge information. Informationsfrihet är på så sätt en naturlig följd av yttrandefrihet.

Yttrande- och informationsfriheten är dock inte absolut. Stater kan ingripa på en mängd olika legitima grunder för att rättfärdiga inskränkningar i yttrande- och informationsfrihet då det ligger i allmänhetens intresse. Därför måste den som försöker kartlägga och bevaka skyddandet av yttrande- och informationsfriheten inom medier på nationell nivå titta på de lagar och skyddande regelverk som möjliggör utövandet av dessa friheter. Det var utifrån denna utgångspunkt som Mediadelcom analyserade huruvida yttrande- och informationsfrihet uttryckligen erkänns i och underlättas av nationella lagar, och om de restriktioner som läggs på dessa friheter är legitima och står i proportion till de mål som eftersträvas. Exempelvis bör inte lagar om ärekränkning, hets mot folkgrupp eller vilseledande information innebära alltför generella restriktioner på yttrandefriheten. Ett exempel är när Ungern 2020 antog Coronaskyddslagen, vilken utvidgade delen av Ungerns brottsbalk som handlade om panikspridning. Därmed kriminaliserades inte bara falska uppgifter som stör den allmänna ordningen, utan även de uppgifter som vid tiden för en krislag skulle kunna hindra eller föregripa effektiviteten i de skyddsåtgärder som vidtagits med anledning av nödläget⁵. Enligt Författningsdomstolen var det nödvändigt och proportionerligt att begränsa yttrandefriheten om det var av yttersta vikt för samhället att så gjordes. Denna åtgärd skapade stor osäkerhet inom journalistkåren i Ungern.

Nationell lag bör dessutom försöka att hitta en balans mellan dels dataskydd och upphovsrättsskydd, dels yttrandefrihet och tillgång till information. Aspekter som är relevanta för att avgöra det juridiska skyddet som särskilt ges informationsfrihet inkluderar också skyddandet av journalistiska källor och av visselblåsare. Dessa är båda viktiga för att avslöja korrupcion, vanstyre och andra förseelser. Ett effektivt skyddande av journalistiska källor kräver att journalisters rätt att inte tvingas avslöja ano-

⁵ Se P. Gábor/ Mertek Media Monitor (2020), *Hungary's Two Pandemics: COVID-19 and Attacks on Media Freedom* (Media Freedom Rapid Response, European Centre for Press & Media Freedom), <https://www.ecpmf.eu/wp-content/uploads/2020/06/Legal-opinion-Hungary-2020.pdf>.

nyma källor erkänns. Ett effektivt skydd av visselblåsning kräver lagar och regler som ger juridiskt skydd mot sanktioner och andra repressalier och tillgång till lämplig kompensation till visselblåsare som vänder sig till medier. Enligt EU:s visselblåsar-direktiv (2019) måste medlemsstater skydda den som visselblåser genom offentliga kanaler, som exempelvis medier. En annan viktig aspekt av informationsfrihet är att det finns bestämmelser om att det ska vara känt hur ägandeförhållanden inom medie-industrin ser ut. Tillgänglig och pålitlig information om vem som äger ett medie företag behövs för att allmänheten ska kunna bedöma trovärdigheten i nyheterna och kunna identifiera de olika intressen som skulle kunna påverka mediernas innehåll.

Existensen av en sådan garanti bör kompletteras med en effektiv implementering. Det räcker inte att ha regler som på ett genomtänkt sätt tagits fram för att skapa en miljö där det är möjligt att utöva yttrande- och informationsfrihet, utan de måste också implementeras effektivt. För att bedöma huruvida de garantier för yttrande- och informationsfrihet som finns i lagstiftningen är effektivt implementerade, vill Mediadecom lyfta fram vikten av rättsliga, kvasi-rättsliga eller administrativa organ som betrots med uppdraget att bevaka, upprätthålla och bedöma hur verksamheter utför sina uppdrag.

Vidare läsning:

Charter of Fundamental Rights of the European Union <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>

European Convention on Human Rights.
https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf

European Commission. (2022). *Shaping Europe's Digital Future. Media freedom and pluralism.*
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/media-freedom>

European Court of Human Rights. (2022). *Guide on Article 10 of the European Convention on Human Rights. Freedom of Expression.*
https://www.echr.coe.int/documents/guide_art_10_eng.pdf

Är GDPR ett hot mot journalistiken?

Flera landrapporter i Mediadelcom har lyft fram att GDPR* får "bieffekter" för yttrandefriheten och tillgången till offentlig information.

"Ta exempelvis ett fall där en journalist genomför en undersökande granskning om korruption och en affärsman som får särskilda förmåner från regeringen, och om affärsmannen sedan använder GDPR som en förevändning för att tysta ner reportaget. Det kan också handla om regeringstjänstemän som vägrar att dela med sig av information under informationsfrihetslagstiftningen eftersom de säger att den bryter mot GDPR och personlig integritet. Jag förmodar att detta inte var det avsedda syftet med GDPR, men det är så det implementeras i vissa länder."

Professor Daniel Hallin från University of California, San Diego, som också är medlem i Mediadelcoms advisory board, delade med sig av sina tankar i en podcast.

*GDPR är EU:s dataskyddsförordning – *General Data Protection Regulation* – som skyddar personuppgifter och personlig integritet.

Medieansvar

Vad är det, och hur kan vi bevaka det?

Marcus Kreutler

Ibland går medierna för långt: det kan handla om överdrivet sensationell bevakning, för påflugen bevakning eller olämpliga fotoval – du kan säkert komma på ett eller flera exempel som du själv upplevt. Men skickar staten polisen för att straffa dem? Förhoppningsvis inte, åtminstone inte i ett demokratiskt samhälle som garanterar yttrandefriheten. Gränserna för vad som är bra och etiskt sund journalistik är ofta betydligt snävare än vad som är förbjudet rent juridiskt. Som kommunikationsforskaren Claude Jean Bertrand (200: 22) uttryckte det: "Medier kan orsaka stor skada utan att bryta mot lagen." Det är där medieansvar kommer in i bilden. Termen inkluderar alla aktiviteter som syftar till att hålla medier ansvariga för en välfungerande och rättvis social diskurs, och det övergripande målet är att ge allmänheten ansvarsfull journalistik (Fengler, 2019).

När det gäller medieansvar tänker journalister, åtminstone i Europa, först och främst på yrkesetiska normer eller på de specifika nämnder som dömer i fall av tveksamt journalistiskt uppförande. Traditionellt har dessa oftast reglerat främst den tryckta pressen, men många av dem täcker idag åtminstone några andra medietyper, som onlinepublikationer, och en del kallas till och med för medienämnder för att återspegla detta. Om du känner att en specifik nyhetspublicering inte håller god och professionell journalistisk kvalitet kan du anmäla den till en av dessa nämnder, som då kommer att undersöka fallet och möjligtvis straffa publikationen som syndat. Dock inte med rättsliga påföljder utan genom interna eller offentliga reprimander, som vanligtvis är något journalister föredrar att undvika. Man vill inte att andra professionella inom fältet ska ta offentligt avstånd från ens arbete.

Men sådana mekanismer för journalistisk självreglering är bara en del av medieansvar – den del som fokuserar på vad journalistkåren kan göra för att stötta ansvarsstagande journalistik. Medieansvar kan förstås i en bredare mening också inkludera det

andra aktörer gör (Bardoel & D’Haenens, 2004). Det kan handla om medieföretag som inför egna uppförandekoder eller utser ombudsmän för att diskutera deras arbete med användarna, personer i allmänheten som engagerar sig i mediekritik, och även politiska aktörer som beslutar sig för att införa juridiska styrmedel som är helt oberoende av politiska beslut (för då skulle de utgöra statligt ingripande). I några länder med ett begränsat system för medieansvar kan även utländska aktörer, som stiftelser, vara motiverade att hjälpa till att införa sådana styrmedel.

Med tanke på denna mångfald av styrmedel måste varje försök att kartlägga och jämföra medieansvar i olika länder kräva en bred förståelse av forskningsfältet. Medan ett land kanske saknar en fungerande pressnämnd skulle ”medieobservatorier” kunna spela en viktig roll för att hålla medier ansvariga – det är resultatet som räknas, inte nödvändigtvis verktyget. Mediadelcom-forskningskonsortiet följde denna breda tanke (Fengler et al, 2022) och analyserade både den huvudsakliga utvecklingen av medieansvar under detta århundrades första två decennier och den nationella förmågan att bevaka fältet.

Som en klassiskt styrmedel för mediernas självreglering tycks oberoende medienämnder behålla en central roll för medieansvar i Europa. Länder med väletablerade nämnder (Tyskland, Sverige) men även länder som haft en del kontroverser kring sina nämnder (som i Estland, där det finns två konkurrerande nämnder) befanns ha en ganska livlig debatt om medieansvar. Detta kunde också ses i Österrike, där återinrättandet av en pressnämnd 2010 innebar ett uppsving för bevakningsaktiviteter. Bristen på ett sådant styrmedel går ofta hand i hand med begränsat professionellt intresse eller polarisering inom journalistkåren (som i Polen och Ungern). Offentliga eller kommersiella aktörers initiativ för att fylla detta hål är ganska sällsynta, även om det existerar en akademisk debatt om vad journalister ”bör” göra. Eftersom det tycks finnas ett samband mellan existensen av ett framgångsrikt ansvarsstyrmedel och ett livligt bevakningslandskap så kan vi här identifiera både en risk och en möjlighet: ett fält kan utlösa utveckling på ett annat – både på ett positivt och ett negativt sätt.

Referenser och vidare läsning:

- Bardoel, J., & d’Haenens, L. (2004). Media responsibility and accountability: New conceptualizations and practices. *Communications*, 29, 5-25.
- Bertrand, C. J. (2000). *Media ethics & accountability systems*. Transaction.
- Fengler, S. (2019). Media accountability. In *The international encyclopedia of journalism studies*. <https://doi.org/10.1002/9781118841570.iej0078>
- Fengler, S., Eberwein, T., Karmasin, M., Barthel, S., & Speck, D. (2022). Media accountability. A global perspective. In S. Fengler, T. Eberwein, & M. Karmasin (Eds.), *The global handbook of media accountability* (pp. 3-57). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429326943-2>

Att bevaka journalistikens hållbarhet – några kritiska faktorer

Peter Berglez & Mart Ots

Det finns ett antal faktorer som är centrala för journalistikens utveckling, återhämtningsförmåga och långsiktiga funktion inom mediasystemet. Bland dessa finns marknadsfaktorer (ägarstrukturer etc.), utvecklingen av public service-bolag, produktionsfaktorer (digitaliseringens inflytande, resurser för undersökande journalistik och utlandsbevakning etc.), arbetsförhållanden och mångfalden bland personalen – som en jämn könsfördelning – och journalistiska kompetenser som utbildning, vidareutbildning och att journalistikåren uppfattas som professionell.

Bevakningskapaciteten i ett land

Eftersom förutsättningarna kan se så olika ut finns det behov av ett brett spann med data för att kunna bevaka hur det står till med journalistiken. Det första som behöver göras är att undersöka huruvida det finns aktörer som producerar rätt sorts data, dvs. data som gör det möjligt att bevaka alla viktiga faktorer. En del institutioner, som statliga myndigheter eller forskningsinstitut, kanske redan har mandat att samla in data från en mängd olika källor för att kunna kartlägga journalistiken för ett visst syfte, och det kan utgöra en bra utgångspunkt.

Därefter behöver man titta på i vilken utsträckning det finns longitudinell data, dvs. för flera år i rad. Strukturerad data från ett antal på varandra följande år gör att det går att observera hur journalistiken förändras över tid, vilket också möjliggör slutsatser om förändring. Den kan också belysa trender som gör det möjligt att ta fram potentiella framtidsscenarier. För att möjliggöra jämförelser över tid vore det idealiska att sådana data samlades in med liknande metoder varje år, vad gäller exempelvis antalet medieorganisationer, balansen mellan public service och privatägda me-

dier, arbetslöshetssiffror bland journalister, digitaliseringen av nyhetsredaktionerna, och så vidare.

Kvaliteten på bevakningsinsatserna

Data av låg kvalitet är förknippade med risker i bevakningen. Det finns ofta ett brett spann av intressenter som publicerar information om journalistikens villkor och prestation. En stor utmaning är därför att försöka uppskatta trovärdigheten, pålitligheten och kontinuiteten på datan. I vanliga fall är en hög grad akademisk forskning ett gott tecken och förknippat med bevakningsmöjligheter. Detta på grund av att denna kunskap producerats med vetenskapliga metoder, även om det förstås finns bra och dålig forskning. I samhället kan olika aktörer ha olika status och olika legitimitet att producera data om journalistikens hållbarhet i samhället.

Spridning av ämnen

Utöver kvalitet är mångfald av data viktigt eftersom det kan finnas en övervikt av vissa sorters data inom den journalistiska domänen, medan andra sorter är helt frånvarande. Det är exempelvis väl känt att på grund av kraven från annonsmarknaden så finns det en stor och utvecklad sektor av undersökningsföretag och techbolag som bevakar medieanvändning, inklusive vad som ses, av vem och hur länge. Samtidigt kan det vara betydligt svårare att hitta data som gäller det som ligger utanför intresse sfären av de som vanligtvis finansierar dataproduktionen – det vill säga annonsmarknaden, beslutsfattare och myndigheter. Vi vet exempelvis mycket lite arbetsförhållandena på nyhetsredaktioner eller bland journalister.

Tillgänglighet av kunskap och data för bevakning

Slutligen är tillgängligheten på data en viktig aspekt. Kunskap som produceras av forskare finns ofta offentligt tillgänglig. Men en stor del av informationen om produktionen av journalistik (användardata, algoritmdata etc.) behåller mediehusen för sig själva, vilket gör det svårare att kartlägga journalistikens utveckling i samhället.

Vidare läsning:

Berglez, P., Olausson, U. & Ots, M. (Eds.).(2017). Sustainable journalism. Integrating the environmental, social and economic challenges of journalism. Peter Lang.

Vem räknas som journalist?

Och hur kan vi bevaka dem och deras professionella kompetenser?

Lenka Waschková Čísařová

När man ser en Hollywoodfilm eller läser skönlitteratur är det lätt att tro att journalistens identitet är ganska distinkt. Det är förmodligen en karismatisk person som träffar källor i underjordiska garage och publicerar sina avslöjanden samma dag. Men precis som att teveprogram om läkare inte lär oss hur man tar bort en inflammerad blindtarm avslöjar skönlitterära skildringar av journalister inte hela sanningen om journalistyrket.

Om man funderar på vem som ska kallas journalist och vad vi kan lära oss om journalister finns det i princip två ytterligheter. Antingen kan man naivt undra, precis som Terry Pratchett (2001), hur "vanliga" människor blir journalister och vem som säger åt dem vad de ska skriva eller spela in. Eller så funderar man mer ingående på vem en journalist kan vara och vad dess professionella kompetenser idealiskt borde vara. Så vad sägs om att följa med oss i den tankegången?

Definitionen av en journalist

I en tid när konceptet journalist blir allt bredare kan vi beskriva dem som professionella producenter av medieinnehåll, vilket i princip inbegriper alla som vid upprepade tillfällen är involverade i att producera professionellt innehåll till medierna (dvs. heltidsjournalister, deltidjournalister, frilansare, redaktörer, chefredaktörer, fotojournalister, kamerareportrar, grafiska formgivare etc.) (Deuze, 2005). För att kunna definiera dessa yrkesutövare, att beskriva vad de är och vad de gör, är det nödvändigt att göra tydliga gränsdragningar kring deras professionella identiteter och sedan fokusera vår forskning där. Det hjälper också till att forma samhällets förväntningar, eftersom journalister är en av nyckelspelarna i en (deliberativ) demokrati.

Kompetenser

Det är uppenbart så att ett sätt att definiera journalister är att fokusera på deras professionella kompetens. Om vi ser en professionell kompetens som en potentiell förmåga hos en individ eller ett team att på ett framgångsrikt sätt hantera vissa situationer eller utföra ett visst uppdrag eller jobb, så kan vi fråga oss vad som å ena sidan kan förväntas av journalister i sitt yrkesutövande, å andra sidan vad som kan utföras av dem (Willnat, Weaver & Choi, 2013). Vi kan därför fokusera på det journalistiska yrket och dess kompetenser för att lära känna dem bättre och ta reda på huruvida alla journalister delar dessa. Kompetenserna inkluderar etik, färdigheter, motivation, ärlighet och nyfikenhet.

Genom att granska kompetenser kan vi också identifiera de potentiella risker journalister möter när de utför sitt jobb. Vad händer till exempel om journalister inte följer de förväntade etiska eller redaktionella riktlinjerna? Ett antal situationer kan uppstå: journalisten kan förlora anseendet inom kåren, hen kan få en engångspåföljd från arbetsgivaren, eller förlora jobbet, och/eller förlora användarnas förtroende. Ett av de journalistiska värden man förväntar sig är professionell autonomi – att de är oberoende från påverkan från både inom och utanför nyhetsredaktionen.

Frågan om journalistisk kompetens kan granskas av forskare på antingen nationell eller internationell nivå genom jämförande studier. För att kunna bevaka professionella nyhetsproducenters kompetenser har vi beslutat att huvudsakligen fokusera på journalisters kunskap, färdigheter, praxis, roller, kultur och värderingar, eftersom det är dessa som är mest talande i detta avseende (Hanitzsch & Vos, 2017).

Att inhämta kunskap på detta sätt, genom att bevaka journalistyrket och dess kompetenser, är till hjälp när det gäller att blottlägga/dämpa risker och möjligheter i (deliberativ) kommunikation. Det kan mer specifikt täcka en viss tidsperiod, som exempelvis tjugo år i forskningen på journalister i specifika länder (Mediadelcom, 2022); ta med alla möjliga producenter av relevant data (vanligtvis akademien, industrin, icke-statliga organisationer) i beräkningen; bevaka nationella data och internationella jämförande studier (som *World of Journalism*); och sist men inte minst ta kvaliteten på datan i beaktande, och dess tillgänglighet för samhällets medlemmar.

Referenser och vidare läsning:

- Deuze, M. (2005). What is journalism? Professional identity and ideology of journalists reconsidered. *Journalism*, 6(4), 442-464.
- Hanitzsch, T. & Vos, T. P. (2017). Journalistic roles and the struggle over institutional identity: The discursive constitution of journalism. *Communication Theory*, 27, 115-135.
- Babiš selhal, kolega se choval nemorálně, uvedli novináři MF Dnes a iDnes.cz. (2017, May 4). *iDnes*. <https://www.idnes.cz>

- Kotisova, J. & Waschková Čísařová, L. (2023). "I know which devil I write for": Two types of autonomy among Czech journalists remaining in and leaving the Prime Minister's newspapers. *The International Journal of Press/Politics*, 28(1), 238-256.
- Mediadelcom. (2022). Risks and opportunities related to media and journalism studies (2000–2020). Case study on the national research and monitoring capabilities. In *Studies on national media research capability as a contextual domain of the sources of ROs. Approaching deliberative communication: Studies on monitoring capability and on critical junctures of media development in 14 EU countries*, CS1, D-2.1.
<https://www.mediadelcom.eu/publications/d21-case-study-1/>
- Pratchett, T. (2001). *The truth*. Harper Collins.
- Willnat, L., Weaver, D. H. & Choi, J. (2013). The global journalist in the twenty-first century. *Journalism Practice*, 7(2), 163-183.
- Worlds of Journalism*. <https://worldsofjournalism.org>

Vem samlar in data om medieanvändning?

Ragne Kõuts-Klemm, Iveta Jansova & Lilia Raycheva

Varje europeiskt land samlar regelbundet in information om sina medborgares medieanvändning. Vi vet således mycket om användare och hur de nyttjar medier, men informationen görs inte alltid tillgänglig. Varför?

Som den finske forskaren Juha Herkman (2008) konstaterar så har medieanvändning precis som medieindustrin kommit att handla om stora pengar. Mediehus är intresserade av information om användarna och vilka egenskaper som utmärker dem, eftersom det gör det möjligt att erbjuda användarna attraktivt innehåll och sälja kontakten med sin publik till företag och andra intressenter, dvs. i form av reklam.

Vem ligger bakom forskningen?

De kommersiella forskningsaktörer som samlar in medieanvändningsdata levererar information om räckvidd och publikandel av en mediekanal, populariteten hos en kanal jämfört med andra, och den sociodemografiska profilen på användarna. Allt detta är data som kan omvandlas i pengar. De största datainsamlarna i Europa är internationellt verksamma undersökningsföretag som Nielsen, Kantar, Reuters, GfK med flera. De förlitar sig på beprövade och verifierade metoder som gör det möjligt för mediehus att fatta affärsbeslut.

Tack vare onlinenärvaron kan mediekanalet även själva ta reda på saker om sina användare, och sedan analysera deras beteende med hjälp av webbmetrik. Detta förstås i kombination med mer klassiska och regelbundet utförda undersökningar med hjälp av peplemetres, tittarskap etc. Data om onlineanvändare får bara med några få karaktärsdrag hos användarna, och forskare hävdar att på det viset blir användarna ständigt sammansmälta datapunkter utan klara identiteter (Fisher & Mehozay, 2019). Dataägare kan sällan göra sofistikerade analyser för att förstå användarna som unika

individer. Även om företag/innehållsskapare har möjlighet att samla in stora mängder data kan de inte på allvar analysera dem för att användas i framtida strategier. Kommersiella och offentliga markbundna tevebolag med tillhörande on demand-tjänster samlar in stora datamängder om hur deras tjänster används, men representanter från medieindustrin har avslöjat att de ändå inte kan använda denna data fullt ut, utan ständigt förlorar mot de stora utländska tjänsterna som Netflix och andra. Ytterligare ett lager i detta är de prenumerationsbaserade tjänsterna (dvs. tidningar och on demand-tjänster som är betaltjänster) som vägrar att dela sina användardata med någon annan (varken den akademiska eller den offentliga världen).

Data är alltså ofta tillgängliga endast för vissa parter. Datan ägs av privata medie-företag, plattformar och kommersiella forskningsorgan. Dessa data används sällan för att skapa något för allmänhetens bästa (kunskap, politisk planering, användarnas självbestämmande etc.). Det finns dock några undantag. Några länder har bättre avtal mellan offentliga och privata branscher för delning av data. I länder med mer transparens för kommersiell mediedata kan kunskapen användas som grund för en passande mediepolitik som är till förmån för både medieföretag, publik och demokratin.

En annan viktig källa för datainsamling är akademiska institutioner och universitet. Deras mål är exempelvis att förstå hur medier kan ge användare självbestämmande, eller hur de kan vara ett verktyg för självförverkligande. Användarcentrerade datainsamlingar kan ge input till lagstiftning som vill förstärka kompetenserna hos användarna, för samhällets och demokratins utveckling. Denna sorts datainsamlingar måste följa forskningsetiska regelverk, rekrytera deltagare på frivillig basis och ansvara för konsekvenserna för användarna när slutsatser dragits eller implementerats.

Referenser och vidare läsning:

- Bird, S. E. (2011). Are we all producers now? Convergence and media audience practices. *Cultural Studies*, 25(4-5), 502-516. <https://doi.org/10.1080/09502386.2011.600532>
- ESOMAR – ethics and guidelines for commercial audience research: <https://esomar.org/codes-and-guidelines>
- Fisher, E., & Mehozay, Y. (2019). How algorithms see their audience: Media epistemes and the changing conception of the individual. *Media, Culture & Society*, 41(8), 1176-1191.
- Herkman, J. (2008). Current trends in media research. *Nordicom Review*, 29(1), 145–159.

Hur hör allt ihop?

Medierelaterade kompetenser (och forskning), forskning om risker och möjligheter och deliberativ kommunikation

Alnis Stakle & Anda Rožukalne

Hur kan en modern människa navigera i det komplicerade medieekosystemet? Hur kan var och en av oss på ett bättre sätt utnyttja dagens mångfald av medier? Vilken är balansen mellan deltagande i kommunikationen, det kreativa uttrycket och påverkan från olika aktörer i kommunikationslandskapet?

De föränderliga processerna i ett modernt digitaliserat kommunikationslandskap har bidragit till att medierelaterade kompetenser hamnat i fokus och väckt beslutfattares, utbildares och kommunikationsspecialisters uppmärksamhet. Mediekompetens och medieutbildning har dessutom lyfts fram som en lösning på fake news, politisk polarisering och manipulation, och framhäver bland annat vikten av kritiskt tänkande och källkritik.

Medierelaterade kompetenser är ett brett koncept som historiskt sett förknippats med utvecklingen av audiovisuella medier (som radio och teve), men som senare breddats till att även inkludera läsning online och digital kompetens. Det har funnits många olika, och ibland även motstridiga, tankar om medierelaterade kompetenser som en uppsättning färdigheter som ger medieanvändare en mängd olika verktyg för att analysera och förstå information. De inkluderar förmågan att komma åt olika meddelanden eller berättelser i analoga eller digitala medier; att läsa, analysera och tolka innehåll som finns inbäddat i dessa meddelanden; att känna igen meddelandekommunikationsmönster och aktörerna som är med och skapar dem; att kritiskt värdera meddelanden; och att skapa egna meddelanden för kommunikations-, sysselsättnings- och underhållningssyfte.

Stärka civilsamhället

Konceptet med medierelaterade kompetenser är dock inte enbart kopplat till ovan nämnda färdigheter. Det anses också ha potential att förändra beteendemönster och få bukt med personliga och kollektiva säkerhetsrisker. Följaktligen uppfattas medierelaterade kompetenser som en ständigt utvecklande uppsättning färdigheter som främjar demokratisering, social delaktighet och rättssäkerhet. Konceptet är grundat i både synen på offentlig protektionism och stärkandet av civilsamhället. Detta avspeglar behovet av att ge medieanvändare ett tryggt offentligt kommunikationslandskap och möjligheten att skaffa sig medierelaterade kompetenser. Därför har diskussionen handlat om att finna en balans mellan medieanvändningens risker och möjligheter för demokratin.

Den nuvarande strukturen av medierelaterade kompetenser baseras på tre historiskt sammanlänkade diskurser. I den första betonas utifrån ett protektionistiskt perspektiv tänkbara negativa effekter och således risker. Medier beskrivs som mäktiga teknologier som på mycket kort tid på ett betydande sätt kunnat omskapa varje persons agenda. Fokus ligger på den ständigt ökande skärmtiden, och det som främst lyfts fram är risken att okontrollerad medieanvändning kan ha en skadlig inverkan på medvetenheten om traditionella värden och på sociala relationer. De huvudsakliga riskerna med stor medieanvändning kopplas till spridandet av vilseledande information,

tillgång till våld och pornografi, spridning av reklam för alkohol, tobak och spel, upphovsrättsintrång, att sexism och rasism ska öka, allmänna hälsorisker och cyberhuliganism.

I den andra diskursen betonas snarare medierelaterade kompetenser som en uppsättning färdigheter som stärker användarnas förmåga att upptäcka kommersiella aktörers påverkan på medieinnehållet och att tolka ideologiskt färgade och förutfattade meningar i synen på familj, ålder, klass och kön. Journalistiken ses som en professionell aktivitet som konstruerar verkligheten och avslöjar fördomar; användarna måste förstå journalistikens etik- och arbetsätt samt medieägarnas intressen.

I den tredje diskursen kopplas medierelaterade kompetenser till pedagogik och ses då som en uppsättning åldersspecifika färdigheter som krävs för att på ett säkert och meningsfullt sätt kunna delta i indirekt kommunikation och i den digitala kulturen i stort.

Att skaffa sig mediekompetens

Att underlätta för förståelse och tillägnande av den ständigt utvecklande digitala kulturen är en grundläggande aspekt av den mediepedagogik som arbetar med medierelaterade kompetenser. Den uppmuntrar användarna att fortsätta att lära sig nya saker genom självlärande och ömsesidiga lärandeprocesser.

Mediekompetens och deliberativ kommunikation

Inom deliberativ kommunikation blir medierelaterade kompetenser en metakompetens som erbjuder både struktur och innehåll för att väga personliga och kollektiva värderingar, dispyter, diskussioner och normer mot varandra. Det övergripande målet med deliberativ kommunikation är att skapa ett hållbart kommunikationsekosystem grundat på en empatisk och genomtänkt debatt som fördomsfritt ser möjligheterna till ömsesidig kontakt mellan individer och olika samhällsgrupper, för att på så sätt kunna nå en samsyn om värderingar och beslutsfattande för det allmännas bästa.

Att bevaka mediekompetens

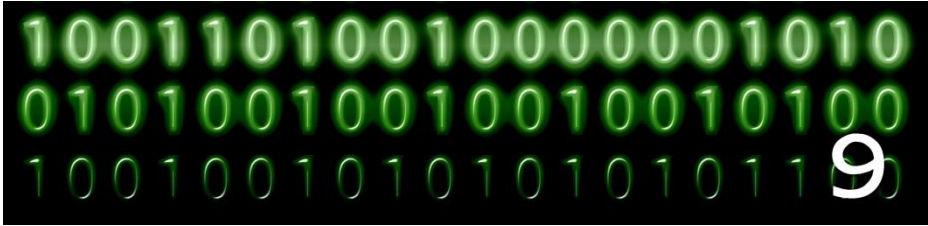
Medierelaterade kompetenser i EU bevakas i en mängd olika studier som främst ägnar sig åt att mäta användarnas digitala färdigheter, personlig datasäkerhet, självskattning vad gäller nivåerna av förvärvade kompetenser och behovet av att lära sig dem, kritisk konsumtion av information och att kunna känna igen vilseledande information. Exempelvis görs detta av det internationella forskningsprojektet *EU Kids Online: Researching European children's online opportunities, risks and safety, Mapping of media literacy practices and actions in EU-28* av *European Audiovisual Observatory*, *Media Literacy Index* av *Open Society Institute Sofia*. I Sverige har Statens medieråd

en omfattande verksamhet kring dessa frågor, med bland annat kontinuerliga undersökningar av ungdomars användning av sociala medier.

Det finns olika angreppssätt och traditioner för studier om medierelaterade kompetenser i EU-länderna, vilket gör det svårt att jämföra data med varandra. En longitudinell och internationell jämförande bevakning av medierelaterade kompetenser, baserad på deliberativ kommunikations-indikatorer, skulle ge en förståelse för det inbördes förhållandet mellan olika samhällsgruppers deliberativa kommunikation och nivån på medierelaterade kompetenser.

Vidare läsning:

- Friesem, Y. (2023). *The Routledge handbook of media education futures post-pandemic*. Routledge.
- Hobbs, R. (2021). *Media literacy in action: Questioning the media*. Lanham, Rowman & Littlefield.
- Jones, S., Dawkins, S. & McDougall, J. (2023). *Understanding virtual reality: Challenging perspectives for media literacy and education*. Routledge.
- Potter, W. J. (2021). *Media literacy*. SAGE.

Den systematiska analysmetoden *fuzzy set qualitative comparative analysis (fsQCA)*

Hur kan den förklara risker och möjligheter
i deliberativ kommunikation?

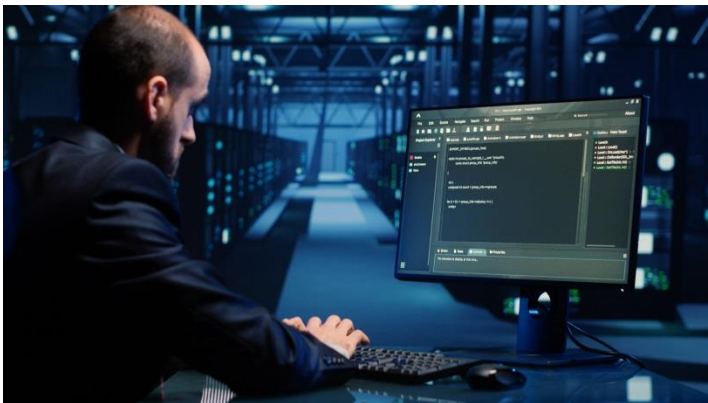
Dina Vozab, Zrinjka Peruško & Filip Trbojević

Tack vare ett ökat intresse för jämförande kommunikationsforskning finns det otaliga forskningsprojekt och bevakningsverktyg på internationell och europeisk nivå som kan vara användbara för att bedöma risker och möjligheter för medier. Utöver de organ som ständigt bevakar pressfrihet runtom i världen, som Freedom House och Reportrar utan gränser, finns det nu också många andra forsknings- och bevakningsprojekt. På europeisk nivå är det mest betydande projektet *Media Pluralism Monitor* som bedömer risker i europeiska mediasystem gällande pluralism och mångfald. *Worlds of Journalism*-studien som leds av Thomas Hanitzsch har analyserat tillståndet för journalistiken sedan 2007 och *Reuters Institute for the Study of Journalism* vid Oxford University har undersökt digitala nyhetsanvändare sedan 2012. Det finns alltså i dag fler studier och mer data som gör det möjligt för forskare att ställa innovativa jämförande forskningsfrågor. Vad gäller metodologi finns det dock mindre mångfald, eftersom kvantitativa ansatser dominerar (Downey, 2020).

I Mediadelcom-projektet använder vi oss av en relativt innovativ metod i medie- och kommunikationsstudier för att bedöma risker och möjligheter för utvecklingen av deliberativ kommunikation. Även om åtskilliga författare har förespråkat användningen av *fuzzy set qualitative comparative analysis (fsQCA)* i jämförande medieforskning (Downey, 2020; Downey & Stanyer, 2010), och även om allt fler studier använder denna metod (e.g. Büchel et al., 2016; Humprecht & Büchel, 2013; Peruško et al., 2021)

är dess användning i jämförande medieforskning, som i huvudsak förlitar sig på kvantitativa ansatser, fortfarande begränsad (Downey, 2020).

FsQCA har flera fördelar jämfört med kvantitativa ansatser. FsQCA-metoden för- enar kvalitativ och kvantitativ logik i jämförande forskning och kan bidra med djupa och komplexa förklaringar till hur olika faktorer påverkar medieutvecklingen. Meto- den kan inkludera små, medelstora eller stora datamängder (Ragin, 2008), vilket ger stort handlingsutrymme i den jämförande forskningsdesignen. Metoden skiljer sig också från korrelationsanalys som är linjär och symmetrisk där A och B följs åt, t.ex. varm väderlek och glassätande. I fsQCA ses förhållandet mellan sociala fenomen ofta som asymmetriskt och orsakat av många olika faktorer. Asymmetri innebär att en typ av förhållande mellan variabler inte exkluderar andra möjliga förhållanden. Till exem- pel, om förhållandet mellan utveckling och demokrati är fastställt innebär det inte att ett outvecklat land inte också kan vara demokratiskt (Ragin, 2008: 15). Det finns ibland flera orsaksförklaringar, eller "kausala recept" för samma utfall. Inom medie- systemutveckling är denna ekvifinalitet precis vad vi letar efter för att kunna svara på frågor om trender för risker och möjligheter – där länder kan nå samma mål genom att följa olika vägar. Deliberativ kommunikation kan tänkas uppnås i mediasystem som ser tämligen olika ut. Metoden kan fungera bra för att studera processer på mikro-, meso- eller makronivå i jämförande forskning. Den passar också bra för att utforska företeelser eller praxis på övergripande nivåer, som transnationella informationsflö- den eller globaliserade mediekulturer, och har potential att kunna förklara förändring över tid (Downey, 2020).

En av de viktigaste aspekterna av analysen är kalibrering, vilket betyder att för- dela fall till serier, genom att ge dem värden mellan 0 och 1 (Ragin, 2008). Serierna

kan vara fasta, och de har bara två kategorier. Emellertid, som så ofta är fallet inom samhällsvetenskaperna, är sociala företeelser mer komplexa och möjliggör *fuzzy sets* större komplexitet och nyansering. Genom att använda *fuzzy sets* kan vi se att vissa fall hör hemma i serien länder med mediefrihet, men på olika nivåer – som Norge som 2022 blev rankat som etta av *RSF press freedom index*, medan Italien blev rankat som nummer 58.

Mediadelcom-metoden

I Mediadelcom-projektet undersöker vi om fyra domäner – juridiska och etiska regelverk, journalistik, medieanvändningsmönster och mediekompetenser – har en inverkan på deliberativ kommunikation. På detta sätt vill vi analysera vilka olika vägar det finns för att nå deliberativ kommunikation i Europa, genom att tillhandahålla en nyanserad förklaring av komplexa orsakssamband där kontexten är viktig.

Referenser och vidare läsning:

- Büchel, F., Humprecht, E., Castro-Herrero, L., Engesser, S., & Brüggemann, M. (2016). Building empirical typologies with QCA: Toward a classification of media systems. *The International Journal of Press/Politics*, 21(2), 209–232. <https://doi.org/10.1177/1940161215626567>
- Downey, J. (2020). Comparative communication research: Why we really need some more fuzzy thinking. *International Journal of Communication*, 14.
- Downey, J., & Stanyer, J. (2010). Comparative media analysis: Why some fuzzy thinking might help. Applying fuzzy set qualitative comparative analysis to the personalization of mediated political communication. *European Journal of Communication*, 25(4), 331–347. <https://doi.org/10.1177/0267323110384256>
- Humprecht, E., & Büchel, F. (2013). More of the same or marketplace of opinions? A cross-national comparison of diversity in online news reporting. *The International Journal of Press/Politics*, 18(4), 436–461. <https://doi.org/10.1177/1940161213497595>
- Oana, I.-E., Schneider, C. Q., & Thomann, E. (2021). *Qualitative comparative analysis using R: A beginner's guide* (1st ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009006781>
- Peruško, Z., Vozab, D., & Čuvalo, A. (2021). *Comparing post-socialist media systems: The case of Southeast Europe* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780367226787>
- Ragin, C. C. (2008). *Redesigning social inquiry: Fuzzy sets and beyond*. University of Chicago Press.

Metaanalys kan vara coolt!

Mediadelcom-metoden

Martin Oller Alonso & Sergio Splendore

Här presenterar vi ett elegant sätt att över tid göra jämförande metaanalysöversikter för deliberativ kommunikation. Vi kallar den för Mediadelcom-metoden. Med metaanalyser avses att befintlig forskning och annat data analyseras systematiskt. Ett av de främsta målen med Mediadelcom är att skapa ett mångsidigt diagnostiskt verktyg som fungerar för att skapa en mängd olika scenarier kring medieutveckling. Men det är inte allt. Den här banbrytande metoden erbjuder en omfattande utvärdering av risker och möjligheter som rör mediebevakning och studiet av deliberativ kommunikation. Den lyfter också fram den forskning och de professionella ansträngningar som gjorts för att främja social sammanhållning i Europeiska unionen de senaste tjugo åren (2000–2020). Vidare kan den också användas av beslutsfattare, pedagoger, mediekritiker, institutioner, studenter och yrkesverksamma inom medieindustrin. Metoden banar väg för en kunskapens, kloketens och de vetenskapliga framgångarnas tidsålder. Så håll i er, nu kör vi!

Mediadelcom möjliggör en visualisering av risker och möjligheter i europeisk forskning om deliberativ kommunikation och i framväxandet av ett mediebevakningslandskap i varje land, både vart och ett för sig och i relation till varandra. I stället för att fokusera på de konventionella västeuropeiska länderna riktar den ljuset mot de länder som ofta förbises – länderna i Östeuropa. Mer specifikt omfattar den metaanalysen av fyra nyckelområden som formar den deliberativa kommunikationsparadigm, och som nämnts tidigare: **(1)** juridisk och etisk reglering, **(2)** journalistisk nyhetsproduktion, **(3)** medierelaterade kompetenser hos journalister och allmänheten, och **(4)** medieanvändningsmönster.

Mediadelcom-konsortiets nydanande angreppssätt syftar till att utvärdera i vilken utsträckning forskning och data lyckas förutse forskningstrender i det europeiska medielandskapet. Detta genom att genomföra en holistisk metaanalys av omdaning av

medier och av institutioner i EU, huvudsakligen i den icke-västliga delen. I en tid när det känns som om allt raderas och den europeiska drömmen är under belägring av radikala ideologier, blir utbildning, forskning och kommunikation viktiga medel för att motverka de risker detta nya normalläge innebär. Med Covid-19, globala spänningar, ekonomiskt kaos och förändrade maktbalanser sätts EU:s stabilitet i gungning, så det är dags att spänna fast säkerhetsbältet och anta denna spännande utmaning.

Vilket är då receptet på att förvandla data till fördjupad förståelse? Allt handlar om kvalifikationerna hos de professionella som är inblandade, samt hur många de är, hur attraktiv arbetsmarknaden är, kompromissen mellan offentliga/politiska institutioner och det inflytande som forskningsaktörer har på bevakningsförmågan. Men den avgörande frågan är exakt vem som utför bevakningen eller forskningen. Är det multinationella organisationer, komparativa/internationella forskningsprojekt, nationella icke-akademiska organisationer, akademiska forskargrupper, professionella samfund, eller offentliga organisationer och organ? Svaret på det kan utgöra skillnaden mellan medelmåtta och briljans.

Följ med oss på vår forskarresa för att frigöra kraften i data och förvandla den till en fördjupad förståelse för en bättre framtid!

Det italienska teamet och Mediadelcom-konsortiet

För att förbättra forskningen och bevakningsförmågan krävs säker tillgång på data i tillgängliga digitala format och i strukturerade tabeller. I den digitala djungeln snurrar information omkring, samtidigt som falska guruer spy ut sina tirader, i hopp om att få oss på kroken. Vad har de för avsikter? Det är omöjligt att veta. Se upp för cyberdiset och var smarta, kära studenter! Åtgärder för att öka tillförlitligheten hos data måste tas, och deras bidrag till demokratins spridning måste marknadsföras. Världen har par i otur: en viral storm som ödelägger vår sociala hälsa, och en smittsam våg av tvivel naggar vårt förtroende i kanten. Finns det en rimlighet som döljer sig bakom det hela? Att analysera tillgängligheten på forskning i underfältet deliberativ kommunikation och social sammanhållning inom EU visar att det inte enbart handlar om tillgången på data; data som tillhandahålls av olika aktörer är ofta otillgängliga. Data från universitet och offentliga organ görs till exempel sällan tillgängliga, medan data från multinationella organisationer inte går att bearbeta och saknar ett strukturerat format. Stora komparativa forskningsprojekt genomförs inte årligen, och data från medieindustrin och oberoende organisationer är sällsynta vad gäller tillgängliga variabler. Bristen på samarbete mellan kommunikationsprocessaktörer i Europa leder till

ett medielandskap influerat av ekonomiska och politiska faktorer, vilket står i vägen för pluralism och utvecklingen av oberoende journalistik på nätet. Samma situation återfinns också i mediepolitiken, vilken är otillräcklig och ineffektiv, och vilket låter dominanta aktörer bestämma spelreglerna och på så sätt påverka de europeiska demokratierna.

I Mediadelcom nöjer vi oss inte med att bara samla in kunskap, vi vill också stå för en kritisk studie av hur den borde användas för att mediestyra. Vår metaanalytiska metod ställer två kritiska frågor till forskarvärlden: hur används och utforskas data och kunskap i olika europeiska länder, och vem skulle tjäna på en kunskapsbaserad mediepolitik? Vi vill förstås inte heller blunda för utmaningarna som den här kritiska situationen innebär för studiet av deliberativ kommunikation i Central- och Östeuropa.

Studieövningar

Övning 1: Gör en fallstudieanalys av de juridiska förhållandena vad gäller yttrande- och informationsfrihet.

Steg 1: Välj ett aktuellt fall som berör yttrande- eller informationsfrihet, som exempelvis ett fall där en ogrundad rättsprocess använts för att hindra offentlig debatt (SLAPP), eller ett fall där visselblåsare blivit av med jobbet.

Steg 2: Gör en analys av agentskapet. Identifiera de olika aktörerna som är iblandade i fallet – som individer, organisationer eller myndigheter – och bedöm vad de har för agenda. Vilka var inblandade? Hur kom fallet upp? Och vilka diskurser följer de olika aktörerna?

Steg 3: Hitta liknande fall som är tio eller tjugo år gamla och analysera likheter och skillnader med det valda (aktuella) fallet.

Steg 4: Presentera dina slutsatser skriftligt eller i en presentation inför gruppen.

Övning 2: Utvärdera bevakningspotentialen av ett ämne med koppling till journalistik.

Steg 1: Välj ett ämne som är relaterat till någon sorts risk vad gäller journalistik under de senaste fem eller tio åren. Det kan exempelvis vara journalisters arbetsförhållanden eller hot mot journalister (fysiska, mentala, känslomässiga eller ekonomiska).

Steg 2: Undersök och identifiera aktörerna – exempelvis akademiska institutioner, ideella eller professionella organisationer, eller statliga myndigheter – som har samlat in information och kunskap om det valda ämnet. Har ämnet fått någon uppmärksamhet och blivit systematiskt analyserat i någon årsrapport eller periodisk rapport? Finns det en betydande mängd vetenskaplig forskning eller publikationer på området? Hur stor del av ämnet bevakas av dagspressen och diskuteras i professionella publikationer och i professionella forum?

Steg 3: Bedöm hur relevant ämnet är i ditt land. Reflektera över huruvida frågan diskuteras eller om det finns begränsat med information och kunskap om den. Identifiera kunskapsluckor och/eller beskriv hur de olika aspekterna av frågan diskuteras och vilka tillvägagångssätt som används för att adressera dem.

Steg 4: Presentera dina slutsatser skriftligt eller i en presentation inför gruppen.

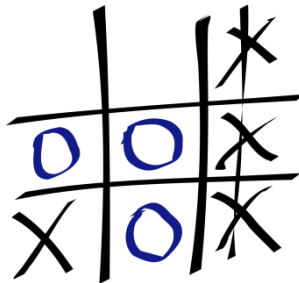
Övning 3: Kartlägg olika aktörers nätverkande vad gäller en fråga kopplad till medieanvändning eller mediekompetens.

Steg 1: Identifiera de olika aktörerna – som forskare, yrkesverksamma, ideella organisationer, offentliga aktörer eller beslutsfattare – som jobbar med den fråga du är intresserad av.

Steg 2: Analysera hur samarbetet och nätverkandet mellan dessa olika parter ser ut. Hur ofta och på vilket sätt samverkar de, exempelvis med gemensamma projekt, policy briefs eller medieevenemang? Vilka faktorer kan underlätta eller utgöra hinder för samarbetet dem emellan? Vilka effekter får deras samverkan?

Steg 3: Identifiera tänkbara möjligheter till samverkan mellan de olika aktörerna inom ramen för ditt valda ämne.

Steg 4: Presentera dina slutsatser skriftligt eller i en presentation inför gruppen.

Vad blir nästa steg?

När du nu har fått läsa om Mediadelcom-projektet och dess mål, utmaningar och fokus har du förhoppningsvis en bättre förståelse för varför den här forskningen behövs och vilken nytta den kan ha. Nyttan inkluderar att identifiera risker och möjligheter för deliberativ kommunikation i projektländerna, studera villkoren för medier i var och en av nationerna och jämföra dem, och att utveckla ett diagnostiskt verktyg. Vidare är resultaten viktiga för de politiska beslutsfattarna i Europa eftersom de ger dem kvalitativ kunskap för att stärka mediepolitiken. Detta är av avgörande betydelse för att främja sammanhållningen och stabiliteten i de europeiska samhällena.

Men än viktigare har den förhoppningsvis gett dig information du finner intressant och användbar.

Vi hoppas att du kommer att fortsätta att följa vår resa.

Den här e-boken ger dig en överblick över vad projektet gjort hittills, men det finns så mycket mer att utforska. Varje land har producerat en egen landrapport, vilken inkluderar information och vilka utmaningar de står inför. De finns att läsa i Tartuuniversitetets repositorium.⁶

En bok som gör jämförelser mellan de olika länderna är också under arbete, för att kunna visa på likheter och skillnader i hur de olika länderna bevakar de fyra huvudområdena.

Vilka länder har bättre praxis på vilka områden? Vi vill dock varna för att inte helt förlita sig på jämförelserna mellan nationerna för att bestämma det övergripande tillståndet i ett lands medieförhållanden eller dess bevakningsförmåga. Insamlingen av data ser olika ut i länderna – i vissa fall skiljer de sig åt på ett markant sätt – och små förändringar i ett land, som en liten nedgång på ett område, kanske inte blir så märkbar i jämförelsen, men kan indikera en risk och något man bör oroa sig för. Så de individuella landrapporterna ger viktig information.

⁶ <https://dspace.ut.ee/handle/10062/89278>

Som professor Daniel Hallin kommenterade i en av landsfallstudierna: *“Dessa studier görs för att försöka teckna en allmän översikt över alla medierelaterade faktorer som påverkar vår förmåga att ha en deliberativ demokrati. Och jag tror att de alla grundas i ett antagande att det finns en uppsättning värderingar som är mycket viktiga: journalistikens autonomi, transparens och pluralism. Det är en mycket omfattande undersökning, sättet på vilket medieinstitutioner och medieutövare påverkar alla våra värderingar om transparens, autonomi och öppenhet.”*⁷

Vi ser fram emot att få dela fler av våra forskningsresultat med er.

⁷ Mediadelcom podcast #29. Cf. <https://www.mediadelcom.eu/podcast/>

Författare

Peter Berglez är professor i medie- och kommunikationsvetenskap vid Örebro universitet, Sverige. Hans primära forskningsområden är journalistikstudier, klimatkommunikation och samverkanskommunikation.

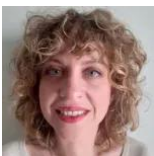
Tobias Eberwein är vice studierektor och forskningsgruppleddare på institutet för jämförande medie- och kommunikationsvetenskap vid universitet i Klagenfurt, Österrike. Hans forskning fokuserar på medieetik och medieansvar, mediestrukturer och mediepolitik, journalistik, medieinnovation och medieförändring, såväl som jämförande kommunikation och medieforskning.

Halliki Harro-Loit är professor vid universitet i Tartu, Estland. Hon är projektkoordinator för Mediadelcom. Hennes forskningsintressen inkluderar temporal analys av journalistisk diskurs, jämförande analys av journalistikkultur, journalistik- och kommunikationsetik, mediepolitik, diskursanalys och mellanmänsklig kommunikation.

Iveta Jansová är forskarassistent och vice prefekt för institutionen för mediastudier och journalistik vid Masaryk universitet i Brno, Tjeckien. Hennes forskningsområden är fanstudier, användarstudier, och studier av medierepresentation av marginaliserade identiteter.

Anna Kandyla är docent vid Hellenic Foundation for European and Foreign Policy (ELIAMEP), Grekland. Hennes forskningsintressen består av medie- och politisk kommunikation, såväl som studiet av politiskt deltagande och institutioner med ett särskilt fokus på EU.

Ragne Kõuts-Klemm är lektor i journalistikens sociologi och prefekt för samhällsvetenskapliga institutionen vid Tartu universitet. Hennes främsta sakkunskapsområden täcker medie- och kommunikationsteori och sociologiska metoder för medieanalys. Hon är också intresserad av föränderliga mönster i medieanvändning och social förändring, journalistisk transparens och kulturmedier, och trender i sociala medier.

Marcus Kreutler är forskare vid Erich Brost-institutet för internationell journalism vid TU Dortmund universitet, och också utbildad journalist. Hans huvudsakliga forskningsintressen är internationell och transnationell kommunikation, utrikeskorrespondens och medieansvar.

Epp Lauk är professor i journalistik vid Vytautas Magnus universitet i Litauen, och gästprofessor vid Tartu universitet i Estland. Hennes forskningsintressen är mediedemokratisering och -omvandling, samt ett brett spektrum av frågor kopplade till förändringar och professionalisering inom journalistik.

Martín Oller Alonso har en doktorsexamen i journalistik från Rey Juan Carlos-universitetet i Madrid och forskar för närvarande vid universitetet i Milano, med fokus på politisk kommunikation. Han är aktiv inom Mediadelcom (2021–2023) och i WJS (2008–idag). Han är även involverad i journalistikforskning i Ecuador och Kuba.

Mart Ots är lektor och docent vid Jönköping International Business School. Hans främsta intressen är beslutsfattande och marknadsföringskommunikation inom organisationer som sysslar med medievarumärken och marknadsföring av medieföretag, och av svensk och internationell mediepolitik.

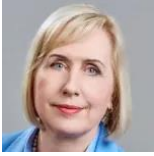
Zrinjka Peruško leder det kroatiska Mediadelcom-teamet. Hon är professor i mediasociologi vid institutionen för medier och kommunikation vid universitet i Zagreb. Peruško är engagerad i jämförande analys av omvandlingar av mediasystem, kulturer och användar-dynamik.

Evangelia Psychogiopoulou är forskarassistent vid Peloponnese universitet och docent vid Hellenic Foundation for European and Foreign Policy (ELIAMEP). Hennes huvudsakliga forskningsområden är EU-rätt och styrning, grundläggande rättigheter, juridisk dialog, digitala medier och digital teknologi i EU, policyintegrering inom EU and EU-kulturell reglering.

Lilia Raycheva är professor i medie- och kommunikationsvetenskap vid universitet St. Kliment Ohridski Sofia, och en före detta medlem av det nationella rådet CEM. Hennes forskningsintressen inkluderar medieekosystemutveckling, undertexter, politisk kommunikation, medieanvändning och mediekompetens.

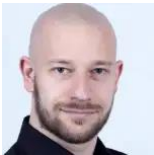
Anda Rožukalne är professor och forskare vid kommunikationsfakulteten vid Riga Stradiņš-universitet i Lettland. Hennes expertområden inkluderar utvecklingen av journalistiska värderingar, medie-system, mediereglering och självreglering, och medieanvändarstudier.

Sergio Splendore är lektor vid Milano universitet. Hans expertområden är epistemologi och medieförtroende. Han har bidragit till studien *Worlds of Journalism* sedan 2015, och sedan 2018 är han med i nätverket Nepocs (The Network of European Political Communication Scholars).

Alnis Stakle är forskarasistent i kommunikationsstudier på Riga Stradiņš universitet, och studierektor för kandidatprogrammen *Multimedia Communication* och *Photography*. Hans nuvarande forskning och undervisning fokuserar på fotografi, visuell kommunikation och mediekompetens.

Filip Trbojević är doktorand i statsvetenskap vid universitetet i Zagreb. Hans forskningsintressen är mediasystem, demokratisk omvandling, och kvantitativ och kvalitativ forskningsmetodologi.

Dina Vozab är forskarasistent vid institutionen för medie- och kommunikationsvetenskap på statsvetenskapliga fakulteten vid universitetet i Zagreb. Hennes forskningsintressen är medier och demokrati, politisk kommunikation, mediasystem, medier i postsocialistiska Europa och medieanvändare.

Lenka Waschková Čisařová är forskarasistent och prefekt för institutionen för mediastudier och journalistik vid Masaryk universitet i Brno, Tjeckien. Hennes undervisning och forskning fokuserar på journalistiskt arbete, lokalmedia, medieägande och övergången mellan olika mediemarknader.